

BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

---

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE

---

# Handelingen

# Annales

INTEGRAAL VERSLAG  
VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE

COMPTE RENDU INTÉGRAL  
DE LA RÉUNION PUBLIQUE DE LA

COMMISSIE  
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION  
DES RELATIONS EXTÉRIEURES

VAN

DU

**01-02-2000**

**01-02-2000**

## Inhoud

### Dinsdag 1 februari 2000

#### COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREK- KINGEN - COM 102

Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de staatsse-  
cretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de rol van  
de ontwikkelingssamenwerking" (nr. 196)

*sprekers* : **Ferdy Willems, Eddy Boutmans**, staatsse-  
cretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, **Jef Valke-  
niers, Claudine Drion, Patrick Moriau**

#### Moties

Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de  
staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over  
"de samenwerking tussen Landsverdediging en Ontwik-  
kelingssamenwerking en de financiële gevolgen daarvan"  
(nr. 781)

*sprekers* : **Ferdy Willems, Eddy Boutmans**, staatsse-  
cretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

## Sommaire

### Mardi 1 février 2000

#### COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES COM 102

Interpellation de M. Ferdy Willems au secrétaire d'Etat à la  
Coopération au développement sur "le rôle de la coopé-  
ration au développement" (n° 196)

*orateurs* : **Ferdy Willems, Eddy Boutmans**, secrétaire  
d'Etat à la Coopération au développement, **Jef Valke-  
niers, Claudine Drion, Patrick Moriau**

#### Motions

Question orale de M. Ferdy Willems au secrétaire d'Etat à  
la Coopération au développement sur "la collaboration  
entre Défense nationale et Coopération au développe-  
ment et les conséquences financières de cette collabora-  
tion" (n° 781)

*orateurs* : **Ferdy Willems, Eddy Boutmans**, secrétaire  
d'Etat à la Coopération au développement

|              |   |                                                                                                        |
|--------------|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| AGALEV-ECOLO | : | Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales                    |
| CVP          | : | Christelijke Volkspartij                                                                               |
| FN           | : | Front National                                                                                         |
| PRL FDF MCC  | : | Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement des Citoyens pour le Changement |
| PS           | : | Parti socialiste                                                                                       |
| PSC          | : | Parti social chrétien                                                                                  |
| SP           | : | Socialistische Partij                                                                                  |
| VLAAMS BLOK  | : | Vlaams Blok                                                                                            |
| VLD          | : | Vlaamse Liberalen en Democraten                                                                        |
| VU&ID        | : | Volksunie&ID21                                                                                         |

#### Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000 : Parlementair Document van de 50e zittingsperiode +  
het nummer en het volgnummer  
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden  
HA : Handelingen (Integraal Verslag)  
BV : Beknopt Verslag  
PLEN : Plenumvergadering  
COM : Commissievergadering

#### Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e  
législature, suivi du n° et du n° consécutif  
QRVA : Questions et Réponses écrites  
HA : Annales (Compte Rendu Intégral)  
CRA : Compte Rendu Analytique  
PLEN : Séance plénière  
COM : Réunion de commission

#### Officiële publicaties uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :  
Natieplein 2  
1008 Brussel  
Tel. : 02/549 81 60  
Fax : 02/549 82 74  
www.deKamer.be  
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

#### Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :  
Place de la Nation 2  
1008 Bruxelles  
Tél. : 02/549 81 60  
Fax : 02/549 82 74  
www.laChambre.be  
e-mail : aff.generales@laChambre.be

## COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

RÉUNION PUBLIQUE DU  
MARDI 1 FÉVRIER 2000

---

De vergadering wordt geopend om 10.40 uur door de heer **Geert Versnick**, voorzitter.

La réunion est ouverte à 10.40 heures par M. **Geert Versnick**, président.

### **Interpellatie van de heer Ferdy Willems tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de rol van de ontwikkelingssamenwerking" (nr. 196)**

### **Interpellation de M. Ferdy Willems au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "le rôle de la coopération au développement" (n° 196)**

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, ik ben blij dat deze interpellatie niet in een mondelinge vraag werd omgezet. Het belang van de ontwikkelingssamenwerking staat buiten kijf. Wij hebben er reeds herhaaldelijk op gewezen dat als de kloof tussen Noord en Zuid niet op een vredelievende manier wordt opgelost er wel eens een apocalyps van oorlog en geweld zou kunnen ontstaan. Een interpellatie biedt ook andere leden de mogelijkheid om tussenbeide te komen. Volgens mij zou dit wel eens nodig kunnen zijn, want het debat over buitenlandse zaken had eigenlijk heel weinig te maken met ontwikkelingssamenwerking, met uitzondering van de uiteenzetting van de heer Van der Maelen.

Bovendien bestaat nu de mogelijkheid een motie van aanbeveling in te dienen, maar daarvoor moeten we eerst wachten op het antwoord van de staatssecretaris. Ik moet ook vaststellen dat er nog steeds geen beleidsnota is. Ook de heer Moureaux had dit reeds gevraagd. Misschien zijn de suggesties van vandaag van enig nut. Tot mijn spijt moet ik eveneens vaststellen dat er in de media over dit thema nog altijd een aantal polemieken worden gevoerd.

Op 14 december verscheen een interview met de staatssecretaris in Gazet van Antwerpen. Dit interview vormde de aanleiding voor deze interpellatie. Ik spreek hier de

## COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING VAN  
DINSDAG 1 FEBRUARI 2000

---

hoop uit dat we niet te maken zullen krijgen met een situatie die Elio Di Rupo de laatste dagen als volgt omschrijft : "Ecolo profileert zich, wij werken." Ik ben ervan overtuigd, mijnheer de staatssecretaris, dat dit voor u niet zal gelden. Het voortdurende gehakketak in de media zou wel eens die indruk kunnen wekken en dat zou ik voor de ontwikkelingssamenwerking een pijnlijke zaak vinden.

Ik stel niet graag vast dat beleidsmensen ruzies hebben. Dat is niet plezierig. Vanuit een verkeerd begrepen oppositierol zou ik dat misschien plezierig moeten vinden maar dat is niet zo. Ik doe dit uitdrukkelijk niet omdat het thema ontwikkelingssamenwerking erdoor wordt geschaad. Ik verwijs nogmaals naar de verklaring van de heer Van der Maelen en van de bijzondere evaluator, de heer De Belder. In recente debatten in de Kamer had de heer Van der Maelen het zelfs over de brandgangen tussen de verschillende ministeries. minister Flahaut antwoordde hierop dat er geen sprake was van branden.

Mijnheer de staatssecretaris, ik kom tot de lectuur van een aantal citaten uit uw interview omdat dit toch wel krasse taal is. Ik citeer : "De organisatie in het DGIS is per definitie een verlies van autonomie voor de Ontwikkelingssamenwerking. Ik heb geen rechtstreekse administratie meer zoals mijn voorgangers die wel hadden. Ik vind dat geen vooruitgang, maar goed. Wellicht zijn er ook voordelen aan verbonden, bijvoorbeeld meer coherentie. Dat is zo in de vorige legislatuur beslist. De wet is de wet en wordt uitgevoerd." Tot zover het eerste citaat.

Ik ga verder met het tweede citaat : "Bij de invulling van het DGIS zal ik vechten voor de invulling van de functies met kwaliteitsvolle figuren. De invulling is een kwestie van weken. Wat voor mij telt, is het belang van de ontwikkelingssamenwerking en niet de partijpolitieke gehorigheid van een of andere richting. De integratie mag niet gebeuren ten koste van ontwikkelingssamenwerking. Ik heb er geen geheim van gemaakt dat dit niet de hervorming is zoals ik ze gewild zou hebben, anderzijds is er geen slechtere manier van besturen dan voortdurend te hervormen. Het is een vorm van behoorlijk

**Ferdy Willems**

bestuur de hervormingen eerst in een plooi te laten vallen. Maar deze hervorming riskeert de ontwikkelings-samenwerking te ontmantelen. Het is dus nu de uitdaging ervoor te zorgen dat dit een verkeerde voorstelling is. De komende weken zijn cruciaal."

Mijnheer de staatssecretaris, ondertussen is er ook op Vlaams niveau de beleidsnota van de heer Anciaux. Ik wil terloops uw aandacht vestigen op het feit dat het niet is omdat hij tot mijn politieke kleur behoort dat ik deze tekst aanhaal. Ik heb toch een aantal heel interessante suggesties gevonden in deze nota. Een titel uit de nota luidt : "Een goede verstandhouding met andere overheden". Ik citeer van bladzijde 13 : "De Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking wenst een constructieve samenwerking met zijn federale collega. Op het vlak van projecten en programma's moet het zeker mogelijk zijn concurrentie uit te sluiten. We moeten complementariteit nastreven." Ik onderschrijf deze stelling volledig en ik vraag me af of dit gebeurt en zo ja, in welke mate.

Een tweede idee die ik uit de nota van de heer Anciaux haal, is dat de ontwikkelingssamenwerking een materie is die voortdurend in beweging is. Ik citeer : "Als we vandaag een beleidsnota hadden geschreven die volledig af zou zijn dan zou dit een slechte beleidsnota zijn. We kunnen onmogelijk op vier maanden tijd een volledig doordacht beleid uit de grond stampen. Een beleidsnota die bovendien geen opening laat naar kritische zelfreflectie en bijsturing is geen goed beleidsdocument. Het open beleid moet in de eerste plaats tot stand komen via discussie in het parlement, meer beleid in de commissie Buitenlandse Aangelegenheden. De ervaring van de commissieleden moet helpen dit document te verfijnen en eventueel bij te sturen." Los van die beleidsnota zou ik er toch willen op wijzen dat het beleid van ontwikkelingssamenwerking permanent getoetst moet worden en open staan voor bijsturing vanuit de commissie. Deze argumentatie lijkt mij ook van toepassing op het federale parlement.

Mijnheer de staatssecretaris, wij verwachten van u boeiende accenten in uw nota. U mag erop rekenen dat wij een constructieve, kritische houding verwachten. Enkele accenten die u reeds hebt bepaald, maken ons tegelijkertijd nieuwsgierig en hoopvol. Ten eerste, de belofte over de fameuze 0,7%. Ik koppel daar vandaag ook de internationaal erkende OESO-norm aan vast die bepaalt dat 10% van het ontwikkelingsbudget naar educatieve en sensibiliserende projecten moet gaan.

Dit brengt mij bij een tweede punt waarnaar ik met belangstelling uitkijk : de relatie die u legt tussen ontwikkelingssamenwerking en cultuur. Reeds bij het begrotingsdebat heb ik hierover mijn positieve waardering uitgesproken. Een aantal van uw persberichten

terzake stemmen mij bijzonder hoopvol. In Dendermonde doen wij in ons cultuurcentrum op kleine schaal hetzelfde. Uit ervaring kan ik u meedelen dat dit na zekere tijd ook lukt.

Als men ermee begint, heeft men eerst tien aanwezigen op een forum voor ontwikkelingssamenwerking. Als men hiermee echter een paar jaar doorgaat, krijgt men zelfs nationale uitstraling. Zo heeft ons project Kruistochten nationale weerklank gekregen. Nu zijn we bezig met een project Halqa, over het feestvieren van Marokkanen. Ook dat zal lukken. Op die manier wordt de derde wereld een partner die ons iets geeft in de plaats van de eeuwige bedelaar. Ik wil u graag alle documentatie hierover geven want ik denk dat het lokale niveau het federale zo iets kan bijbrengen.

Een tweede accent dat ik bijzonder apprecieer is uw nota over aidspreventie. Ik zie met belangstelling uit naar wat nog komt. Ik zal u de statistieken besparen. Mijnheer de staatssecretaris, ik heb gelezen wat u hierover hebt gezegd in de commissie voor de Buitenlandse Zaken. Verder onderstreept een arts zoals de heer Bacquelaine dat dit een zeer grote prioriteit is. Ook wat dat betreft, kijk ik uit naar de mogelijkheid om hierin vanuit deze commissie een positieve inbreng te leveren.

Een laatste punt dat ik wil beklemtonen omdat het noodzakelijk is voor een goed ontwikkelingsbeleid is de niet-gebonden hulp. Ik heb hier al uitdrukkelijk gesteld dat wij dat ook als Vlaams-nationalisten onderschrijven. Lokale, zeg maar Belgische belangen kunnen onmogelijk een weerslag hebben op het ontwikkelingsbeleid. Dat is geheel uit den boze. Ook op dit vlak kijken we hoopvol uit naar uw nota die terzake een trendbreuk zou moeten inhouden.

Ik zou nog andere aspecten kunnen beklemtonen maar in een uiteenzetting van tien minuten is dat onmogelijk. Zo zou ik het kunnen hebben over de heel belangrijke schuldverlichting en over de specialisatie inzake ontwikkelingsbeleid. Het heeft immers geen zin - hoewel men het soms geprobeerd heeft - om tientallen thema's en prioriteiten vast te leggen. Als klein land kunnen wij dat niet. Ik kijk dus uit naar uw toepassing van het Duitse gezegde : "In de beperking toont zich de meester".

Verder kijk ik uit naar uw initiatieven inzake sensibilisering. Als vanuit de ontwikkelingssamenwerking gewezen wordt op het belang van het gedrag van de mensen ter plaatse, dan kan dit belangrijker zijn dan we denken voor de derde wereld.

Tot slot kijk ik ook uit naar uw initiatieven inzake de relatie met de derde-wereldbeweging.

**Ferdie Willems**

Mijnheer de staatssecretaris, wij wachten met ongeduld op uw beleidsnota. Wij verwachten er veel van en u enigszins kennende verwachten wij bovendien dat wij hierop vanuit deze commissie, zelfs vanuit de oppositie, een positief effect zouden kunnen hebben.

Staatssecretaris **Eddy Boutmans** : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Willems heeft enkele thema's aangehaald die niet in zijn vraag werden geformuleerd. Ik wil eerst iets over het gekibbel zeggen. Men kan al eens over een bepaald detail uit een krantenartikel struikelen, maar ik vond het artikel uit Gazet van Antwerpen helemaal geen gekibbel. Het is toch geen geheim dat wij in de vorige regeerperiode tegen bepaalde aspecten van de hervorming waren. Bij het aantreden van deze regering heb ik onmiddellijk gezegd dat we ze wel gaan uitvoeren. Ik heb het recht om te zeggen dat ik voor een deel iemands anders project uitvoer. Ik heb niet gezegd dat de hervorming die tijdens de vorige regeerperiode is beslist, slecht is. De wet op de internationale samenwerking vind ik een goede zaak, omdat ze de regering verplicht een langetermijnbeleid te voeren. Daartoe geeft ze ook een aantal richtlijnen. De duurzaamheid van de ontwikkeling zal een wezenlijke leidraad zijn. Wij willen geen sinterklaaspolitiek voeren. We willen wel een duurzaam beleid in samenwerking met onze partners uit de derde wereld uitbouwen, waarbij zij in principe de belangrijkste beslissende partij zijn.

Daarnaast legt de wet ons op een concentratiebeleid te voeren, zowel regionaal als sectoraal. Dat is ook terecht. Het legt ons een aantal Beschränkungen op en wij zullen trachten ons daarin een Meister te tonen. Als men voor de samenwerking een aantal prioriteiten, landen, sectoren en multilaterale organisaties vastlegt, vallen er een aantal andere uit de boot, waarvoor ook argumenten bestaan om ze wel mee te pakken. Hierbij moeten we ons neerleggen. Ik vind dat aspect van de hervorming goed.

In Gazet van Antwerpen heb ik gezegd dat, indien ik het voor het zeggen zou hebben gehad, ik de opsplitsing van het ABOS in een uitvoeringsvennootschap, de BTC, en een bestuur niet zou hebben doorgevoerd. Wij zouden de invoeging van het departement Ontwikkelingssamenwerking in de administratie Buitenlandse Zaken ook niet hebben doorgevoerd. Ik verwijs naar de conclusies van de parlementaire opvolgingscommissie, waar sprake was van een ministerie van Internationale Solidariteit, naast het ministerie van Buitenlandse Zaken. Maar, wij moeten de beslissingen uitvoeren om het goede voorbeeld te geven; we zeggen tegen derde wereldlanden dat ze goed moeten besturen. Laten we er dus zelf mee beginnen. Het lijkt mij niet verstandig om de structuren om de haverklap te veranderen. Maar, ik vind wel dat ik het recht heb om eerlijk te zijn. Niemand kan ontkennen dat de invoeging bij Buitenlandse Zaken een verlies van

autonomie betekent. Dat was immers de uitdrukkelijke bedoeling. Het voordeel is dat het een aantal vormen van samenwerking in principe gemakkelijker zou kunnen maken. Hoewel, ook op basis van twee departementen kan men samenwerken. Ik stel dit echter niet ter discussie. Dat staat ook zeer uitdrukkelijk in dat artikel. Het is geen gekibbel, maar als men mij over een aantal jaren komt zeggen dat ik een verkeerd beleid heb gevoerd, mag men niet vergeten dat wij zo goed mogelijk, in samenwerking met de BTC, trachten uit te voeren wat de wetgever heeft beslist.

De heer D'Haese, de afgevaardigde bestuurder van de BTC, weet dat ik eigenlijk geen voorstander ben van zijn instelling. Hij weet ook dat wij proberen om goed samen te werken. Ik denk dat hij daarover geen klachten heeft.

Ik vind dat dus geen gekibbel, maar het duidelijk stellen van de positie. Ik zal gedurende vier jaar loyaal proberen uit te voeren wat ons is opgedragen. Ik wil dit doen in een zo goed mogelijke verhouding met alle andere partners.

Ik heb een eerste versie van de beleidsnota. Omdat ik ze nog niet goed genoeg vind, zult u ze nog niet krijgen. Net als de heer Anciaux ben ik van mening dat wij naar het parlement moeten komen met iets dat we goed vinden. U zult van mij een beleidsnota krijgen van work in progress. Ik ben dus niet van plan om u iets voor te schotelen waarin staat wat we de volgende vier jaar gaan doen en waaraan niets kan worden veranderd. Ontwikkelingssamenwerking in de wereld werkt zo niet meer.

Vrijdag en zaterdag ben ik op de Europese Ministerraad voor Ontwikkelingssamenwerking in Lissabon geweest. De discussie die we daar hebben gevoerd, was vijf jaar geleden ondenkbaar geweest. De prioriteiten en overwegingen zijn anders dan een paar jaar geleden. We hebben het vooral gehad over de rol die Ontwikkelingssamenwerking kan en moet spelen in Afrika en over onze rol in conflictpreventie, conflictoplossing en wederopbouw na oorlogen in het algemeen. Dit werd een aantal jaren geleden zelfs niet als een taak van Ontwikkelingssamenwerking beschouwd. In de wet inzake Ontwikkelingssamenwerking staat dit wel als een opdracht.

Eind februari kunnen we u hopelijk een beleidsnota presenteren. Ik heb een aantal standpunten naar voren gebracht waarvan ik denk dat zij belangrijk zijn. De discussie rond het culturele aspect van Ontwikkelingssamenwerking moet grondiger worden gevoerd op het moment van de bespreking van de beleidsnota. Voor mij zijn twee zaken belangrijk: enerzijds, het bewustmakingsproces in ons land en anderzijds, de overtuiging dat culturele aspecten tot het wezen van duurzame ontwikkeling behoren. Dit is zeker het geval in die regio's waar men te maken heeft met samenlevingen die nog zeer voorlopig zijn in hun constructie. Dit geldt voor een groot deel van Afrika.

Eddy Boutmans

Eenzijds, geloof ik in cultuur als het accepteren, het kunnen verwerken van verschillen, want het multiculturele aspect is in Afrika zeker zo actueel als in Europa. Anderzijds, geloof ik in cultuur als samenlevingsopbouwend element en als element dat de waardigheid van mensen in moeilijke materiële omstandigheden bevestigt. Dit aspect zal in ons beleid zeker prominent zijn.

Ik wil nog iets zeggen over samenwerking met de Gemeenschappen.

Ten eerste, de wet draagt het ons nadrukkelijk op. Ten tweede, er is ook een uitdrukkelijke wens om het te doen. Ook culturele samenwerking is in ieder geval voor een deel een betrokken beleidsdomein.

Ik heb de beleidsnota van de heer Anciaux gelezen. Ik streef naar goede samenwerking, zowel met hem als met de diverse Franstalige partners. We zijn daar weliswaar nog niet zo ver mee, waarschijnlijk omdat hij, ik en de anderen het vrij druk hebben. Het staat echter al een tijd op mijn agenda dat wij hierover contact moeten hebben met de bevoegde instanties en dat zullen we dus ook doen.

De **voorzitter** : Mijnheer de staatssecretaris, ik noteer dus dat de beleidsnota er eind februari zal zijn. Maar de kwaliteit van het debat primeert op het vastleggen van de datum. Wanneer ze klaar is, nemen we contact op om er uitvoerig over te debatteren.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik ben het niet met u eens wanneer u zegt dat dit geen gekibbel was. Het ontsiert het beleid van twee belangrijke mensen uit deze regering.

Staatssecretaris **Eddy Boutmans** : Het was gekibbel met mijn voorganger, zonder persoonlijke rancune, want ik heb veel respect voor hem. De bedoeling van het interview was om te zeggen wat ik vind van de hervorming van de vorige regering en niet van de heer Michel, want ze is niet van hem. De minister van Buitenlandse Zaken wordt in het artikel niet eens genoemd.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Ik ben veel positiever wanneer u het hebt over werk in progress. Deze visie kan ik volledig onderschrijven. Ze getuigt van bescheidenheid, zeldzaam bij politici. De kloof met de burger ontstaat immers dikwijls wanneer de politicus zich gedraagt als de man of de vrouw die alles weet. Een politicus die zegt dat hij soms zoekt, twijfelt en zich kan vergissen, lijkt mij een goede zaak voor de nieuwe politieke cultuur, de democratie en het beleid in het algemeen.

Ik wil het ook niet hebben over de datum. Het is niet belangrijk of het nu half februari dan wel eind februari is.

Wat de cultuur betreft, houd ik u aan uw belofte dat we daarover uitvoerig zullen debatteren. Bewustwording is immers belangrijk. Wanneer cultuur van Afrika, Azië en Latijns Amerika nabij de burger wordt gebracht, dan zal hij minder geneigd zijn tot racisme. Het beklemtonen van cultuurverschillen is inderdaad een goede zaak. Dat is net wat wij in het Westen te bieden hebben aan de derde wereld, met name een maatschappij waar mensen met verschillende opinies samenleven zonder elkaar naar het leven te staan. Daarmee heeft men het in veel landen van de derde wereld moeilijk.

Ik ben het ook eens met uw intentie om daarover een debat te voeren met de Gemeenschappen. Ik apprecieer uw oprechtheid wanneer u zegt dat u daarmee nog niet ver staat en u niet uitpakt met nog niet volbrachte intenties. Ook hier is een breuk met de trend uit het verleden mogelijk.

De heer **Jef Valkeniers** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, ik voer nog even het woord om mijn bezorgdheid uit te drukken over ontwikkelingswerk. Mijnheer de staatssecretaris, ik moet u niet vertellen dat de overgang van ABOS naar DGIS wenkbrauwen heeft doen fronsen. Wij moeten eerlijk zijn. Eigenlijk is dit te wijten aan uw voorganger. Het is uw voorganger die zich zag als een superminister, een minister van de vrede. Hij zei dat, ik niet. Hij wenste dat alles bij elkaar kwam. Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel, Ontwikkelingswerk en Europa moesten samenkomen. Vandaag stellen ze bij de dienst vast dat ze bedrogen uitkomen. Men zegt mij - ik zal geen namen noemen - dat het kader van DGIS ongeveer gehalveerd zal worden tegenover het kader van ABOS. Men klaagt. Men zegt dat men nu al niet met het werk klaar geraakt en vreest wat het dan gaat worden. Dat is een eerste opmerking.

Een tweede opmerking handelt over de BTC. Ik kom net terug uit Pretoria en ik heb daar gesproken met mevrouw Delecourt. Ik zal ze bij naam noemen. Ze is tweede in bevel bij de Europese Unie. Het is een Franstalige landgenote. Ze zegt me dat de Duitse technische coöperatie niet functioneert zoals het hoort. Ze heeft heel wat ervaring met de Duitse technische coöperatie. Ze zei me dat men helemaal niet tevreden is en dat men van plan is deze te hervormen, terwijl wij gaan vormen. Ik heb alle respect voor de heer D'Haese. Hij is competent en geeft mij de indruk een managertype te zijn. Ik vraag me toch af of we ons daarover niet moeten bezinnen, als men in Duitsland nu reeds zegt dat het een fiasco is en dat men de dienst moet hervormen. De BTC moet steeds via het ABOS. Als het ABOS niet functioneert - wat men nu reeds voorziet - krijgt men ongetwijfeld een flessenhals. Men zal het volume niet kunnen verwerken en de BTC zal niet kunnen functioneren. Ook daar zijn er problemen. Binnen het ABOS zelf heeft men zich door het koninklijk besluit

Jef Valkeniers

de handen gebonden. Er kan niets meer worden beslist zonder dat externe experts advies geven. Ik stel mij de vraag wat een objectief expert is. In het verleden werden de experts constant belast met missies in opdracht van bepaalde personen. In hoeverre blijven zij nog objectief ? Dat laat ik in het midden.

Ik heb de kans gekregen om de nota te lezen van de diplomaat die werd aangeduid als evaluator. Die man beschikt over 60 miljoen. Hij zegt nu al dat dit veel te weinig is. Hij wil een heel apparaat uitbouwen voor evaluatie dat minstens zo groot is als de BTC. Waar gaat dat naartoe ? Ik neem aan dat men niet kan blijven hervormen, maar ik vraag me toch af of u kunt werken met hetgeen nu op stapel staat.

Mijnheer de staatssecretaris, ik ben blij wanneer u zegt dat uw nota eraan komt. Ik vrees dat er eens aan tafel moet worden gezeten met mensen die bezorgd zijn, want anders moeten er geen veranderingen gebeuren. Nu zijn er het DGIS en het ABOS, waarvan iedereen binnen de sector zegt dat het een zinkend schip is. Zelfs binnen het ABOS zegt men dat er geen samenwerking meer is. Ik vraag mij af hoe het verder moet. Het DGIS blijft uiteindelijk de spil waarrond alles draait. Als de spil niet draait, hoe kan de rest dan draaien ?

Dat waren enkele opmerkingen die ik heb gemaakt met de bedoeling er iets aan te doen voor het te laat is. Anders moeten we binnen 2 jaar vaststellen dat niets werkt. Met alle respect voor uw voorganger, hij heeft alles op zijn kop gezet en hij heeft altijd de steun gehad van de pers. We moeten ons toch de vraag stellen of de pers zich niet heeft vergist door in te gaan op de grote ideeën terwijl in de praktijk alles naar de vaantjes is geholpen.

**De voorzitter :** Een van de redenen waarom wij ons hoofdzakelijk op het zuiden richten is dat er daar zeer weinig ijsbergen zijn, wat er hopelijk toe zal bijdragen het schip drijvende te houden.

**Mme Claudine Drion (AGALEV-ECOLO) :** Monsieur le président, je pense que, dans le petit débat que nous avons maintenant, il faut à la fois distinguer - mais ils sont liés - les aspects institutionnels et les aspects de politique de développement, la politique belge en matière de coopération internationale.

Sur les aspects politiques, nous attendons les débats qui auront lieu d'ici quelques semaines. Personnellement, j'appuierai tout ce qui sera mis en oeuvre pour continuer à bien délier l'aide à la coopération des facteurs économiques ainsi que la mise en exergue de toutes les dimensions du développement durable. Mais je fais confiance au secrétaire d'Etat pour nous faire des propositions concrètes dans ce sens.

Un troisième élément me semble avoir été amorcé dans la note du prédécesseur de M. Boutmans, à savoir le renforcement des acteurs sociaux du Sud. Jusqu'il y a peu, la Belgique ne mettait pas assez cet aspect en évidence et je me réjouis donc de la note "Annoncer la couleur" à cet égard. Et je suppose que, dans la prochaine note de politique du secrétaire d'Etat, nous retrouverons cet aspect.

Sur l'aspect institutionnel, M. Boutmans l'a dit, les écologistes regrettent la scission qu'il y a eu entre l'AGCD et la CTB. Je me réjouis néanmoins de ce que dans les mois qui viennent, on n'ait pas l'intention de tout chambouler, car je crois qu'il faut un certain temps pour que les choses puissent être mises en oeuvre. Il faudra néanmoins évaluer la réforme. Je demande au Secrétaire d'Etat et à notre président de commission de pouvoir le faire au fur et à mesure, pour examiner si elle est opérationnelle ou non et si elle permet d'atteindre les objectifs qui seront en discussion dans quelques semaines.

Je pense vraiment que notre rôle de parlementaires sera important et il ne sera possible que si les informations circulent bien entre le cabinet et nous pour que nous nous rendions compte si ce qui a été mis en oeuvre va dans le bon sens. Quant aux moyens humains qui seront attribués à la DGCI, il faut veiller à ce que ce soit des personnes compétentes qui connaissent la problématique du développement, afin de faire face à tous les défis. Je souhaite, monsieur le président, que nous prenions le temps de suivre tout cela de près.

**M. Patrick Moriau (PS) :** Monsieur le président, tout à l'heure, on parlait de culture. Dans ce cadre, on pourrait également songer à financer un orchestre. En effet, n'oublions pas que l'orchestre du Titanic jouait encore quand il a coulé. Cet élément est peut-être important.

A titre personnel, je souhaiterais que l'on arrête de discuter des dissensions entre MM. Michel et Boutmans. En effet, depuis la première réunion de cette commission, ce sujet revient régulièrement. Nous avons déjà reçu un grand nombre d'explications. Que ces dissensions existent ou non n'est pas notre problème. L'important est que "Le Titanic" avance et qu'il ne coule pas, pour reprendre l'expression de M. Valkeniers. Il s'agit réellement du feuilleton de notre commission et il me semble que l'on exagère la portée de petites phrases parues dans certains articles, ce qui ne sert strictement à rien.

Pour ma part, je souscris à l'analyse de la loi sur la coopération faite par le ministre.

Vous savez aussi bien que moi, monsieur le président, comment les choses se sont déroulées. Il y a d'abord eu un compromis au sein de la majorité, ensuite, avec l'opposition. Tant et si bien, qu'on en est arrivé au plus petit commun dénominateur.

### Patrick Moriau

A cette occasion, je tiens à faire remarquer que je partage cette volonté d'évaluation. Je suis très heureux qu'on n'ait pas voulu tout remettre en cause même si je suis tout aussi critique que la plupart de mes collègues puisque, je le répète, on n'a pu aboutir qu'au plus petit commun dénominateur.

Je voudrais encore ajouter que j'approuve la volonté du ministre de privilégier la qualité du débat. Vous avez le mérite, monsieur le ministre, de mettre de nouveaux accents en matière de coopération au développement. Comme vous l'avez répété plusieurs fois, il s'agit d'un secteur particulièrement évolutif. Durant ces dernières années, le concept même de la coopération au développement s'est vu fortement modifié. Ainsi, au-delà du dialogue entre Communautés et Régions, parler, il y a encore quelques années, de coopération décentralisée relevait de l'utopie. J'insiste également sur le fait qu'il y a là sujet à concrétisation, notamment pour les matières pédagogiques, culturelles, mais aussi économiques et de coopération technique auxquelles vous avez fait référence. Il s'agit d'un secteur qui, à mon avis, sera un des plus importants dans les années à venir.

Je fais donc partie de ceux qui attendent votre note avec impatience. Nous pourrions ainsi avoir un débat de fond sur ce que l'on pourrait peut-être appeler une nouvelle vision de la coopération au développement. En tout cas, il s'agit d'une évolution dans le bon sens.

De **voorzitter** : Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion, des motions ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Ferdy Willems en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellatie van de heer Ferdy Willems, gehoord de tussenkomsten van de heer Jef Valkeniers, mevrouw Claudine Drion en de heer Patrick Moriau, en het antwoord van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, vraagt de regering een procedure op te starten om te komen tot een betere coördinatie over de samenwerking op het gebied van de ontwikkelingssamenwerking tussen de ministeries van onder meer Ontwikkelingssamenwerking zelf, Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Landsverdediging enerzijds en de bevoegde ministeries van Gewesten en Gemeenschappen anderzijds."

Une motion de recommandation a été déposée par M. Ferdy Willems et est libellée comme suit :

"La Chambre, ayant entendu l'interpellation de M. Ferdy Willems, ayant entendu les interventions de MM. Jef Valkeniers, de Mme Claudine Drion et de M. Patrick Moriau

et la réponse du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, invite le gouvernement à entamer une procédure en vue d'aboutir à une meilleure coordination, en ce qui concerne la coopération dans le domaine de la coopération au développement, entre les ministères, notamment de la Coopération au développement, des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Défense nationale, d'une part, ainsi que les ministères compétents des Régions et des Communautés, d'autre part."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Claudine Drion en de heren Patrick Moriau en Eric Derycke.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Claudine Drion et MM. Patrick Moriau et Eric Derycke.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

### **Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de samenwerking tussen Landsverdediging en Ontwikkelingssamenwerking en de financiële gevolgen daarvan" (nr. 781)**

### **Question orale de M. Ferdy Willems au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement sur "la collaboration entre Défense nationale et Coopération au développement et les conséquences financières de cette collaboration" (n° 781)**

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, mijn tweede betoog zal veel korter zijn omdat het voor een deel bij het vorige debat aansluit.

Mijnheer de staatssecretaris, dat wij voor samenwerking zijn tussen de verscheidene ministeries blijkt al uit de eenvoudige motie die ik zojuist heb ingediend. Wat Defensie betreft blijf ik als pacifist toch kritischer dan ten aanzien van andere ministeries. Nochtans is die kritische bedenking hoopvol, want misschien geeft ze op termijn aanleiding tot een ernstige bocht, een echte trendbreuk inzake defensiebeleid.

Wat humanitaire opdrachten betreft is het budget van Landsverdediging meer dan het dubbele dan dat van Ontwikkelingssamenwerking. Het is dan ook logisch dat Defensie vragende partij is voor een grotere coördinatie. Dit hoeft echter niet noodzakelijk een vermindering van het defensiebudget te betekenen. Het omgekeerde zou ook kunnen.

**Ferdie Willems**

Mijnheer de staatssecretaris, vanuit die invalshoek heb ik vier vragen geformuleerd.

Ten eerste, zijn er reeds concrete vragen vanwege het ministerie van Defensie, vanwege minister Flahaut ?

Ten tweede, voor welke projecten bent u bereid om met Landsverdediging samen te werken ? Bent u bereid in de nodige financiële middelen voor die samenwerking te voorzien ?

Ten derde, bent u bereid samen met Landsverdediging materiaal aan te kopen dat dienst kan doen voor Landsverdediging én voor Ontwikkelingssamenwerking ?

Ten vierde, hebt u reeds nagegaan welke middelen voor humanitaire hulp in de begroting zijn ingeschreven en de mogelijkheden daartoe onderzocht ? Dit is toch een belangrijk aspect om aan die samenwerking gestalte te geven. Op uw beurt kunt u met betrekking tot het departement Landsverdediging vanuit Ontwikkelingssamenwerking voorstellen formuleren inzake humanitaire hulp.

Staatssecretaris **Eddy Boutmans** : Mijnheer de voorzitter, collega's, de vraag van de heer Willems roept bijzonder boeiende beschouwingen op.

Wat het aanvoelen van de vredes- en oorlogsproblematiek betreft, zijn onze standpunten niet zo uiteenlopend. Er is de voorbije jaren nogal wat veranderd. Het "leger" alsook Ontwikkelingssamenwerking hebben inzake taakstelling en taakinvulling de voorbije 5 tot 6 jaar een grondig veranderingsproces doorgemaakt. Het leger is niet meer in de eerste plaats de beschermer van de eigen grenzen maar vervult ook belangrijke functies in humanitaire operaties.

In de ontwikkelingssamenwerking wordt de nadruk gelegd op vredesbevordering, oorlogspreventie, maar ook op conflictoplossing en pacificatieopdrachten.

Wat sommige aspecten betreft gebruiken wij dezelfde woorden als Landsverdediging. Wanneer we dezelfde woorden gebruiken, kunnen we ook met elkaar praten. Dit is allemaal vrij nieuw. Ik ben echter van mening dat dit een positieve ontwikkeling is. Wij mogen ons vooral niet alleen en niet in de eerste plaats op het budgettaire toespitsen, met name wie betaalt wat. Uiteindelijk betaalt de belastingbetaler.

Er zijn voldoende precedents waarbij het leger een rol heeft gespeeld in humanitaire hulp. Ik bedoel hiermee niet de vredesoperaties, waar het leger als gewapende macht optreedt. Ik heb het over het leger als "brenger" van hulpgoederen naar gebieden waar hulp nodig is. Zowel het departement Ontwikkelingssamenwerking als de departementen Defensie en Buitenlandse Zaken hebben hiervoor middelen uitgetrokken. Ontwikkelingssamen-

werking beschikt bijvoorbeeld niet over vliegtuigen en het zou ook niet zinvol zijn er aan te schaffen. In Congo staat er blijkbaar nog een dat al jaren ongebruikt en defect is. De reparatiekosten zouden zeer hoog oplopen.

Op de eerste vraag kan ik antwoorden dat ik reeds verschillende malen ben benaderd door minister Flahaut. Minstens eenmaal heeft dit ook geleid tot een financiering door ons departement. Dit was naar aanleiding van de aardbeving in Turkije. Toen heeft het leger een aantal vluchten georganiseerd voor snuffelhondenteams, hulpgoederen, NGO's en het medische team van het leger. Voor deze vluchten is een vergoeding betaald van 24,5 miljoen. De les die we hieruit hebben getrokken is dat we inzake financiering vooraf betere afspraken moeten maken. Uiteraard is dit slechts een detailkwestie. Dat dit een operatie was waarin ook ons bestuur geïnteresseerd was, werd niet betwist. Wij waren ook bereid een deel van de rekening te betalen.

Financiering van vervoer van humanitaire hulp gebeurt vaak.

Er zijn twee soorten projecten : enerzijds, projecten waar het leger zijn rol als gewapende macht vervult in de vredehandhaving en anderzijds, projecten waar het leger andere taken uitvoert. We moeten het leger hierbij betrekken en peilen naar hun bereidheid om dergelijke opdrachten te vervullen.

In Afrika vervult het leger militaire opdrachten inzake opleiding van vredesmachts. De Europese Ministerraad voor Samenwerking heeft vastgesteld dat er grote nood aan Afrikaanse vredeshandhaving is. We kunnen, mijns inziens, geen bezwaar hebben tegen een opleiding door ons leger van militairen voor vredeshandhaving. Ik betwist niet dat een dergelijke missie in de praktijk voor problemen kan zorgen.

Bij dergelijke militaire operaties werd ons reeds gevraagd steun te verlenen bij nevenactiviteiten. Onze missies hebben tijd om niet-militaire opdrachten te vervullen zoals het boren van waterputten en hulp bij de wederopbouw van een school. Wat de financiering van dergelijke projecten betreft, houden we rekening met de ontwikkelingsrelevantie en de duurzaamheid van de opdracht. De projecten moeten passen in het door ons uitgestippelde beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. Het concrete project past niet in ons beleid omdat ontwikkelingssamenwerking niet mag worden begrepen als het uitvoeren van klusjes. Dit soort projecten kan beter door de lokale bevolking worden uitgevoerd. Tot op heden werden geen projecten voorgesteld waarin een samenwerking tussen Landsverdediging en Ontwikkelingssamenwerking kon tot stand komen. Ik herhaal dat de projecten getoetst moeten worden inzake ontwikkelingsrelevantie en duurzaamheid.

Eddy Boutmans

Het leger voert ontminingsoperaties uit. Ontwikkelings-samenwerking beschikt niet over voldoende opgeleide ontwikkelingswerkers om mijnen onschadelijk te maken. Ontminingsoperaties zijn bijzonder zinvol in landen die verschrikkelijke oorlogen achter de rug hebben zoals Mozambique, Cambodja en Laos. Ons departement staat in voor de financiering van de ontminingstechnici.

Centraal-Afrika heeft behoefte aan een vredesmacht. De UNO heeft de beslissing terzake genomen. België zal niet aan de operatie deelnemen op militair gebied.

Hoe moet de betaling verlopen ? Ik ben van oordeel dat voor dergelijke operaties de scheiding tussen ontwikkelingssamenwerking en echte legertaken duidelijk moet worden bepaald. Wij houden ons wel bezig met andere activiteiten inzake conflictpreventie en -rehabilitatie. Op een bepaald moment zal men misschien op hetzelfde terrein ageren.

Er mag geen taboe hangen over de samenwerking en de coherentie tussen Defensie en Ontwikkelingssamenwerking. Natuurlijk hangen de budgettaire aspecten er nauw mee samen.

Ten eerste, er zijn ook principiële kanten aan verbonden. Ik mag mijn budget enkel gebruiken voor de opdracht die het parlement mij daarvoor geeft. Daarover is een wet goedgekeurd, waaraan ik mij te houden heb.

Ten tweede, het is logisch dat ieder zijn eigen budget verdedigt, zo ook de minister van Landsverdediging. Wel zullen wij een aantal zaken moeten uitpraten, maar er bestaat geen fundamenteel conflict over.

Ten derde, u stelde mij de vraag of ik het zinvol zou vinden om samen met Landsverdediging C-130-materiaal aan te kopen. Het antwoord daarop is negatief. Ik denk niet dat het verstandig zou zijn. Het creëert volgens mij alleen dubbelzinnigheid. Eerlijk gezegd, ik heb niet vaak behoefte aan C-130's.

Ten vierde, Landsverdediging beschikt over een fikse budget voor humanitaire hulp en operaties. Er is een bestemming voor. Dergelijke operaties gaan vaak gepaard met hogere personeelskosten. Het spreekt vanzelf dat moet worden nagegaan wat gezamenlijk kan worden gefinancierd. Niet alleen Ontwikkelingssamenwerking maar ook Defensie moeten de nodige middelen ter beschikking stellen.

De heer **Ferdinand Willems** (VU&ID) : Mijnheer de staatssecretaris, het is juist dat wij inzake pacifisme niet ver van elkaar staan. Ik verheug mij daarover. Het is even evident dat het leger evolueert. Ik hoor u graag accenten leggen inzake preventie en pacificatie, omdat een recente studie waarvan de auteur mij even ontsnapt, heeft aangetoond dat alle militaire interventies van de laatste vijf jaar op geen enkel gebied voor een oplossing in een conflict hebben gezorgd. Het is inderdaad zinvoller serieus te investeren in preventie. Ik geef Kosovo als voorbeeld. Had men nog maar een tiende of een fractie van het thans gespendeerde geld besteed aan preventie in de plaats van aan die bommen en die rommel, dan had men daar ten eerste duurzamer gewerkt, ten tweede goedkoper en ten derde monetair. Wat dat betreft zitten wij dus op een lijn.

Wat uw antwoord op mijn eerste vraag inzake Turkije betreft, kan ik aanvaarden dat men daar ingegrepen heeft. In bepaalde opzichten is Turkije immers nog altijd een ontwikkelingsland, ook al is het kandidaat voor Europa. Ik heb nog wel een kritische bedenking bij de opleiding van vredesmachtsleden in Afrika. Wie Afrika kent, weet dat men daar heel kritisch moet toekijken, blijven toekijken en controle uitoefenen, want de situatie is daar zo labiel en omkeerbaar dat wat vandaag een vredesmacht is, morgen een heel ander doel kan nastreven. Uw accent op duurzaamheid is in orde en ook met de ontminning heb ik geen problemen. U onderstreept terecht dat er geen taboe mag rusten op samenwerking met Landsverdediging. Wij zeggen dus eigenlijk hetzelfde, want ik vraag een kritische houding, geen taboe. Heel blij ben ik met uw antwoord op mijn derde vraag, waar minister Flahaut suggesties deed in de andere richting en u die boot duidelijk afhoudt. De vierde vraag voldoet mij minder, maar dat had ik verwacht omdat er in dat opzicht nog geen concrete initiatieven zijn genomen.

*Het incident is gesloten.*

*L'incident est clos.*

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.35 uur.*

- *La réunion publique de commission est levée à 11.35 heures.*